

Maltese Literature Group Inc. Grupp Letteratura Maltija Ink.

Incorporation No. A8686H

Kull korrispondenza għandha tintbagħat lis-Segretarju f'dan l-indirizz:
MLG, 477 Royal Parade, Parkville, Victoria 3052

FOLJU T'AHBARIJJIET **Numru 198 :: NOVEMBRU 2012**

Editor: Paul Vella
paul.vella44@gmail.com

IL-LAQGĦA TAL-MEMBRI LI TMISS

Kif tafu, il-laqgħat tagħna issa qed jerggħu jibdedw isiru kull l-aħħar Ġimgħa tax-xahar, għalkemm din id-darba, il-laqgħa se ssir ġimgħa qabel minhabba li dak in-nhar se tkun il-Laqgħa Annwali Ġenerali tal-Grupp fejn issir l-elezzjoni għal kumitat ġdid. Nisperaw li issa t-temp jerga' jkun aħjar. Għalhekk, il-laqgħa li tmiss se tkun nhar il-**Ġimgħa, 23 ta' Novembru, 2012** fiċ-Ċentru Malti ta' Parkville, fis-7.30 pm. Il-membri kollha mistiedna li jgħibu xi xogħol biex jinqara f'din il-lejla. Jekk jogħgħobkom ippruvaw li tkunu hemm fil-hin. Nixtiequ naraw aktar membri jattendu għal dawn il-laqgħat, għalhekk hajru lill-membri tal-familja u lil hbiebkom biex jiġu u jsiru membri.

GĦOTJA TA' KOTBA

Il-Grupp Letteratura Maltija f'isem il-Kunsill Malti tal-Victoria jixtieq jirringrazzja lill-membri tagħna Laurie Armato għall-għotja ta' sett ta' kotba dwar il-gwerra li tpoġġew fil-Librerija taċ-Ċentru. Grazzi, Laurie.

ITTRI LI NIRĊIEVU MILL-QARREJJA

Għażiż Paul,
Prosit tax-xogħol siewi u fejjiedi li qed tagħmlu. Nawguralkom li żżommu dan il-pass 'il quddiem. Tajjeb li aktar żgħażaġh ikunu involuti halli dan it-teżor jgħaddi minn id għal oħra 'l barra minn xtutna. Sahhiet
Reno Saliba

Għażiż Paul,
Għal darba oħra prosit u grazzi tassew għall-Folju tal-Grupp Letteratura Maltija tal-Victoria li għoġbok tibgħatli. Interessanti tassew, turija oħra tal-kultura Maltija hajja fost tant Maltin, u turija tal-hidma siewja tagħkom dejjem. Inselli għalik hafna.
Prof. Oliver Friggieri

Grazzi u prosit bħal dejjem, Paul. Grazzi wkoll tal-ktieb/programm Muziko-Letterarju tal-2011. Komplu aħdmu bil-qalb b'riżq l-Ilsien u l-Letteratura Maltija.
Alfred Massa

Għażiż Paul,
Ikun dejjem ta' ferh kbir meta jasluli l-aħbarijiet minn għandek dwar dak kollu li tkunu qed tagħmlu għall-Malti. Ikun saħansitra tagħlim u eżempju kbir għalina wkoll li ninsabu Malta u jimliena kuragg għal aktar hidma. Ilsienna jidher li qed nagħtuh spinta qawwija bħalissa hawn Malta, u jiġu ppubblikati hafna kotba kemm poeziji kif ukoll proża u jidher li hemm hafna żgħażaġh li jhobbuh. Madankollu hemm ukoll hafna tfixkil minhabba li wħud f'Malta jirsistu li jkellmu lil uliedhom minn żgħar b'tahlita ta' Malti u Ingliz jew ukoll Ingliz biss!
Xorta waħda dawk huma Maltin bħalna u f'it f'it naraw li jibdedw huma wkoll iqimu lill-Malti bħala l-pern tal-identità tagħna.
Awguri dejjem u mill-ġdid prosit u grazzi. Tiegħek
Paul P. Borg

Għażiż Paul,
Minn qalbi nsellem lilek u lill-Maltin kollha imsemminjin fil-Folju. Kemm niehu pjaċir naqra dwar dawn hutna li għadhom, għalkemm imbegħdin b'eluf ta' mili, jhobbu daqshekk 'l ilsienna! Nixtieqni ninsab hemm u nbus lil kull waħda u wiehed minnhom. Jekk tkun tixtieq xi kitba: forsi vrus, eseja jew novelli tiegħi għarrafni. Tislijiet u ibqa' sejer f'din il-hidma li tant tagħmel bil-qalb.
Lina Brockdorff, L-Ibrag, Malta

IL-LAQGĦA TA' OTTUBRU

L-aħħar laqgħa tal-Grupp kienet nhar il-Ġimgħa, 26 ta' Ottubru. Għaliha attendew 10 membri waqt li kien hemm apologija minn għadd ta' membri li ma setgħux jattendu. Ilqajna lura fostna lis-Segretarja Rosemary Attard u r-raġel tagħha, Charles, lura minn minn Malta u l-Ingilterra. Hadna gost naraw fostna lura lil Laurie Armato wara nuqqas minhabba li kien xi f'it ma jiflaħx. Fost dawk li attendew kien hemm Fr Dom Degiorgio li qralna xi haġa li kiteb huwa stess.

GRAZZI LILL-GLM MIR-RADJU KOMUNITARJU 3ZZZ

Il-Grupp tax-xandara Maltin tar-Radju Komunitarju f'Melbourne 3ZZZ jixtiequ jirringrazzjaw lill-Grupp Letteratura Maltija tal-Victoria għad-donazzjoni li għamlu fil-ġbir ta' fondi fir-Radiothon li kellhom dan l-aħħar. B'hekk huma jgħinu biex programmi Maltin ikomplu jxxandru.

**IL-FESTIN TAL-MILIED
SE JINŻAMM IL-ĦADD,
9 TA' DIĊEMBRU**
għand Frank u Draga Bonett, Bulla
DETTALJI AKTAR 'IL QUDDIEM

**IL-LAQGĦA ANNWALI ĠENERALI
TAL-GRUPP LETTERATURA MALTIA**

se ssir

**Nhar il-Ġimgħa, 23 ta' Novembru
fiċ-Ċentru Malti ta' Parkville
fis-7.30 pm**

Mill-“Blog” ta’ Mark Montebello....

DIMECH MILL-ĠDID!

Xi whud jistaqsuni: ‘Imma kemm id-dinja se tippubblika xorti dwar Manwel Dimech!’? Ikollhom raġun. Imma din id-darba għandi xi haġa tabilhaqq speċjali. F’dan il-ktieb il-ġdid, jien u Frans Galea se nohorġu fil-pubbliku għall-ewwel darba kitba bl-Ingliż ta’ Dimech minn żmien l-eżilju tiegħu.

Hija kitba li qatt ma ħarġet qabel u li għal hafna snin lanqas biss konna nafu li teżisti. Kulmin jgħożż lil Dimech, jaqra l-kitbiet tiegħu u jhobb isir jaf dwaru, ma jistax — assolutament ma jistax — ma jiksibx dan il-ktieb li hu fih innifsu mument ta’ siwi storiku u letterarju speċjali.

Aforiżmi: Bħalma jindika t-titlu tal-ktieb il-ġdid — MANUEL DIMECH: APHORISMS — il-kitba ta’ Dimech li qegħdin nohorġu għad-dawl għall-ewwel darba hija gabra ta’ eluf ta’ ‘aforiżmi’ li Dimech kitbhom direttament bl-Ingliż f’Lixandra fl-aħħar tliet snin tal-eżilju tiegħu, bejn l-1917 u l-1920.

Xi jkunu ‘aforiżmi’? Aforiżma hija sentenza, aktarx qasira, li, bħallikieku b’nofs ċajta jew b’tidwira intelligenti tal-kliem, tistqarr xi verità ġenerali jew tagħmel osservazzjoni bil-ħsieb. Minnhom infushom, l-aforiżmi aktarx joħorġu, biex ngħid hekk, mill-fomm ta’ nies b’għajnejn ta’ seqer, b’moħħ ta’ volpi u b’ilsien ta’ serp.

Mhux kull persuna intelligenti hi maqtugħa biex toħroġ bl-aforiżmi. Għax għal dan it-tip ta’ taħdit teħtieġ, mhux biss għarfien sewwa tal-kliem, u sengħa biex tilgħab bihom, imma trid ukoll moħħ li għandu l-hila speċjali li jahbi dak li jrid jgħid filwaqt li jgħid dak li jkun qed jahbi.

Integrità u spiritwalità: Dimech kellu dawn il-kwalitajiet. Dan jurih b’mod ċar f’din il-kitba bl-Ingliż li kiteb hekk kif l-aforiżmi ġew f’moħħu f’it f’it. Izda l-aktar li nara tal-għaġeb fiha din il-kitba hija l-fatt li Dimech kitbha fi żmien ta’ dulur, pressjoni u tbatija enormi. Li kieku dan ma tkunx tafu, ma tintebaħx biha mill-kitba.

Dan il-fatt jurina haġa importanti dwar Dimech: l-integrità morali u l-profondità tal-ispiritwalità tiegħu. Dimech ma kellux ruħ ċkejna (jew pusillanima); bħalma jkollhom, ngħidu aħna, nies bla sinsla li jibżgħu minn dellhom u medhijin biss fil-ħmerijiet zġhar ta’ ħajjithom.

Minn din il-kitba sabiħa ta’ eluf ta’ aforiżmi, Dimech joħroġ bħala bniedem ferm akbar mit-traġedja terribbli li kien qed jgħix, u bil-wisq superjuri għal min ġieghel lilu u ‘l familija tiegħu ibatu turmenti bla qjies. F’din il-kitba, Dimech joħroġ bħala bniedem ta’ maturità enormi li, minkejja l-hemm tiegħu tal-biża’, huwa għal kollox iffukat fuq it-tkabbir tar-ruħ, kemm tiegħu kif ukoll ta’ haddiehor.

Il-proċess editorjali: Frans Galea u jien skoprejna l-manuskritti li fuqhom ħdimna dan il-ktieb fl-2002 kważi flimkien izda separatament. Għal hafna snin, ma stajniex

naċċertaw l-awtentiċità tagħhom. Fi kliem iehor, ma stajniex inkunu mija fil-mija ċerti kinux ta’ Dimech jew le. Mhux biss għax kienu bl-Ingliż (u Dimech qatt ma kiteb xogħol letterarju kbir b’dan l-ilsien), izda wkoll għax kien hemm xi biċċiet mill-kitba li ma kinux jaqblu mal-fatti storiċi li konna nafu biċ-ċert.

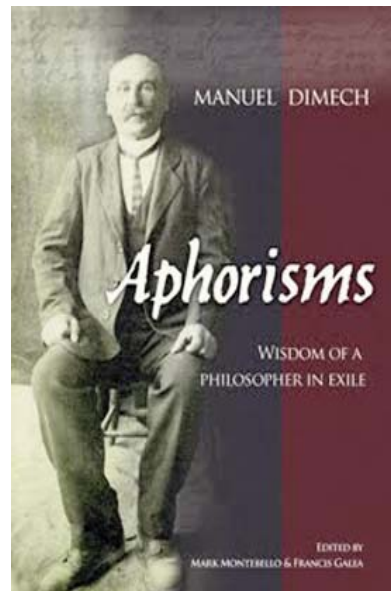
Imma mbagħad, seba’ snin wara, fl-2009, skoprejna manuskritt iehor li neħhielna kull dubju li seta’ kellna qabel. Dan kien manuskritt bl-Ingliż li Dimech kitbu saħansitra qabel l-oħrajn li konna sibna fl-2002. Fil-fatt, kien il-versjoni originali ta’ parti minnhom. B’hekk issa konna assolutament ċerti li l-manuskritti li kellna f’idejna kienu xogħol originali ta’ Dimech: l-ewwel xogħol letterarju magħruf tiegħu bl-Ingliż u l-ewwel (u aktarx l-uniku) xogħol kbir letterarju tiegħu minn żmien l-eżilju.

Sabiex wasalna biex nippubblikaw dan il-ktieb bl-aforiżmi ta’ Dimech, ħtiġilna niehdu mas-sentejn u nofs xogħol. Mhux biss ridna nkunu ċerti mill-fatti storiċi ta’ kif issawru l-manuskritti li għamluh possibbli, imma wkoll ridna neżaminaw sewwa u b’reqqa kbira kull tentufa ta’ dawn il-manuskritti. Fi kliem iehor, ridna nagħtu lill-pubbliku l-kitba ta’ Dimech fl-għamla mill-isbaħ li biha sawwarha hu mad-disgħin sena ilu. U hekk għamilna.

Opra letterarja ta’ ġieħ: Personalment — u naħseb li hawnhekk nista’ nitkellem ukoll f’isem sieħbi Frans — ninsabu grati hafna lejn l-amministraturi tas-Sensiela Kotba Soċjali (SKS) għall-appoġġ li tawna fit-tnejn ta’ dan il-ktieb li se jippubblikawla. Kienu hekk ġentili li, flimkien mal-aforiżmi ta’ Dimech, talbuna ninkludu wkoll bijografija shiħa tiegħu bl-Ingliż għal min m’għandux ix-xorti jaqraha bil-Malti.

M’għandix dubju li dan il-ktieb se jiehu post ta’ ġieħ, kif jisthoqqlu, mal-opri l-kbar tal-letteratura Maltija u mal-ħażna ta’ għerf li diġà għandna minghand Dimech. Hija kitba differenti għal kollox minn dak li Dimech kien kiteb qabel, u għal din ir-raġuni se żżid xi haġa importanti hafna ma’ dak li nafu dwar ħajtu, ħsiebu u għemilu.

Dan il-ktieb, għaġġel biex tixtrih; għax jekk jispiċċa, jid-dispaċik żgħur.

Department of
Premier and Cabinet

OFFICE OF
MULTICULTURAL
AFFAIRS AND
CITIZENSHIP

*Proudly supported by the
Office of Multicultural Affairs
and Citizenship*

BANK OF VALLETTA p.l.c.

Uffiċċju Rappreżentattiv:

16 Watt Street, Sunshine 3020

Telephone: 9311-3222